

zonder
papieren
maar niet
zonder
rechten

basisrechten van
mensen zonder
papieren
in Rotterdam

gids met regelingen en
adressen
voor ongedocumenteerden
en instellingen
editie juli 2014

INLEIDING

Het is niet makkelijk om te overleven als je geen verblijfsvergunning hebt. Steeds meer vreemdelingen zonder verblijfsvergunning zijn bang om verraden te worden bij contacten met instellingen. Ook veel instellingen weten niet meer wat ze wel en niet mogen doen.

Deze Gids beschrijft de rechten van vreemdelingen zonder verblijfsvergunning en geeft adressen waar zij nog terecht kunnen voor hulp. Je staat niet alleen!

INHOUDSOPGAVE

Medische Zorg
Jeugdzorg
Onderwijs
Geboorte en opvoeding
Huwelijk
Opvang
Advies
Sociale Zorg
Wonen
Werken
Controle
Vreemdelingendetentie
Overige rechten
Nuttige Adressen

UITGAVE

Voor aanvullingen, correcties, verbeteringen, etc. in deze gids gelieve contact op te nemen met:

Stichting ROS
Bezoekadres: Rechthuislaan 52, 3072 LE, Rotterdam
Theo Miltenburg: 06-22026782
Connie van den Broek: 06-25383472
Postadres: Hang 14, 3011 GG, Rotterdam
stichtingros@hotmail.com
twitter.com: @stichtingros

Juli 2014

MEDISCHE ZORG

Voor ongedocumenteerden zelf

Kan ik naar de dokter?

Ja, je kunt zeker naar de dokter. Elke dokter heeft een 'zorgplicht', dus hij mag jou niet weigeren alleen maar omdat je geen verblijfsvergunning of geen verzekering hebt.

Moet ik de dokter vertellen dat ik geen verzekering en geen verblijfsvergunning heb?

Ja, het is beter om dat wel te vertellen.

Dan snapt de dokter je situatie beter, en kan hij je beter helpen.

Moet ik de dokter betalen?

Ja, de dokter die jou helpt moet je betalen. Maar de dokter mag je niet weigeren alleen omdat je geen geld hebt. Als jij hem niet kunt betalen, kan hij een groot deel van zijn geld terugkrijgen via het CVZ. Ook als je al gezegd hebt dat je niet kunt betalen, kan de dokter of het ziekenhuis nog rekeningen sturen. Kom met de rekeningen persoonlijk naar stichting ROS of stichting Omzo, we helpen u verder.

Welke hulp moet de dokter geven?

De dokter moet patiënten zo goed mogelijk helpen. Dat betekent dat hij altijd 'passende en verantwoorde zorg' moet geven.

Als je niet kunt betalen, kan de dokter het geld voor 'medisch noodzakelijke zorg' bij het CVZ declareren. Medisch Noodzakelijke Zorg is alle zorg die in het basispakket zit.

Naar welke dokter moet ik gaan?

In Nederland ga je eerst naar een huisarts, die verwijst je door naar een specialist. Je kunt naar elke huisarts gaan. Kies een huisarts bij jou in de buurt.

Wat kan ik doen in een noodsituatie?

Ook voor dringende problemen kunt u overdag de huisarts bellen. Vertel aan de telefoon dat het dringend is. Bel 's avonds of in het weekend de Centrale Huisartsenpost in Rotterdam. Het is belangrijk dat u al bekend bent bij een huisarts in Rotterdam. Probeer u en uw gezin daarom alvast in te schrijven bij een huisartspraktijk.

Centrale Huisartsen Posten

Rotterdam-zuid

Huisartsenpost Zuid

Maasstadweg 59

3079 DZ ROTTERDAM

Telefoonnummer: 010-290 98 88

Rotterdam-Noord

Huisartsenpost SFG

Kleiweg 500

3045 PM ROTTERDAM

Telefoonnummer: 010-466 95 73

IJsselland
Huisartsenpost IJsselland
Prins Constantijnweg 2
2906 ZC CAPELLE AAN DEN IJSSEL
Telefoonnummer: 010-279 92 62

Hellevoetsluis
Huisartsenpost Hellevoetsluis
Evertsenplein 179
3221 BJ HELLEVOETSLUIS
Telefoonnummer: 0181 - 33 55 00
Spijkenisse

Huisartsenpost Ruwaard
Ruwaard van Puttenweg 500
3201 GZ SPIJKENISSE
Telefoonnummer: 0181- 627 055

Openingstijden van alle huisartsenposten: tussen 17.00 's avonds en 8.00 's morgens. In het weekeinde van vrijdagmiddag 17.00 uur tot maandagochtend 08.00 uur
Kosten: Dit hangt af van de zorg die nodig is. Als u niet kunt betalen en dat ook heeft aangetoond, dan kan de huisartsenpost de kosten terugvragen bij het CVZ.

In acute situaties, zoals een ongeluk of levensbedreiging:
– Bel 112 voor een ambulance (gratis nummer).
– Of ga zelf naar de spoedeisende hulp van het dichtstbijzijnde ziekenhuis.

Kan ik naar ...
de apotheek: ja, met een recept van de huisarts kun je medicijnen krijgen bij de apotheek. Als je geen geld hebt, kies dan een apotheek uit de lijst gecontracteerde apotheken van het CVZ. Sinds 1-1-2014 geldt een eigen bijdrage van € 5,- per recept. In de regio Rijnmond zijn deze apotheken beschikbaar:

BENU Apotheek Wester	Nieuwe Binnenweg 143	3014 GJ R'DAM
BENU Apotheek Lange Hille	Lange Hilleweg 121	3073 BK R'DAM
Kring-apotheek Rembrandt	Rubensplein 2	3117 BK SCHIEDAM

- het ziekenhuis: ja, met een verwijzing van de huisarts kun je naar het ziekenhuis. Als je geen geld hebt, kies dan het ziekenhuis uit de lijst gecontracteerde ziekenhuizen van het CVZ. In Rotterdam is dat:
Erasmus MC – 's Gravendijkwal 230 – 3015 CE, R'DAM 010-7050704

- de psycholoog of psychiater:
Als u last heeft van psychische problemen, bijvoorbeeld ernstige angsten of depressieve gevoelens, dan kunt u hulp krijgen van een psycholoog of psychiater. Ook hiervoor moet u eerst naar een huisarts. De huisarts bepaalt of de psychische klachten zo ernstig zijn dat een verwijzing nodig is voor specialistische hulp. In dat geval krijgt u een verwijfsbrief mee.

Als een huisarts heeft bepaald dat een behandeling medisch noodzakelijk is en u krijgt geen toegang tot de GGZ, neem dan voor bemiddeling contact op met een van onderstaande organisaties:

- de fysiotherapie: ja, je kunt naar de fysiotherapie. Maar de fysiotherapeut moet je voor de eerste 12 behandelingen altijd zelf betalen, want pas na 12 behandelingen kan de fysiotherapie de kosten bij het CVZ declareren.

- de tandarts: ja, je kunt naar elke tandarts. Maar tandzorg voor volwassenen moet je altijd zelf betalen. Alleen voor kinderen t/m 18 jaar kan de tandarts een deel van de kosten via het CVZ declareren. In Rotterdam kan er via de straatarts soms tandartszorg voor volwassenen geregeld worden. Adres: Pauluskerk, Mauritsweg 20,

Ik ben zwanger, wat moet ik doen?

Als u zwanger bent, dan kunt u na drie maanden een afspraak maken bij een verloskundige. U kunt een afspraak maken bij elke verloskundige. Deze zal controleren of de zwangerschap goed verloopt en of u en uw kindje gezond zijn. Ook zal de verloskundige ervoor zorgen dat de bevalling van tevoren goed geregeld is. In Nederland bevallen de meeste vrouwen in hun eigen huis. Vrouwen gaan voor een bevalling alleen naar het ziekenhuis als daar een medische reden voor is, dat wil zeggen dat de baby of de moeder gevaar lopen bij de bevalling.

Belangrijk: Alleen als de verloskundige aangeeft dat er medische redenen zijn voor een bevalling in het ziekenhuis, kunnen deze kosten worden vergoed door het CVZ. Als er geen medische redenen zijn, kan alleen een thuisbevalling worden vergoed. Voor de bevalling kunnen alle ziekenhuizen (dus niet alleen het Erasmus MC) de kosten declareren bij het CVZ als is aangetoond dat u de kosten zelf niet kunt betalen.

Kraamzorg helpt de moeder in de eerste dagen na de bevalling. Als door u is aangetoond dat u de kraamzorg niet kunt betalen, dan kan dit ook vergoed worden door het CVZ. Vraag aan uw verloskundige bij welk kraamzorgbureau u zich het beste kunt aanmelden.

Besmettelijke ziekten

Bij wie kan ik terecht met een besmettelijke ziekte?

HIV en SOA's

Door verschillende seksuele contacten kan men ziektes aan elkaar overdragen. Als u verschillende seksuele contacten heeft gehad, is het belangrijk om te weten of u besmet bent met één van deze ziektes. Bij de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) kunt u zich gratis en anoniem laten testen. Ook kan de GGD u helpen met een behandeling. Bij de SOA polikliniek (SOA staat voor Seksueel Overdraagbare Aandoening ofwel geslachtsziekten) van de GGD Rotterdam Rijnmond kunt u terecht voor gratis onderzoek en, indien nodig, behandeling van SOA.

Al uw vragen over geslachtsziekten (SOA/HIV), (on)gewenste zwangerschap, abortus, seksualiteit en anticonceptie kunt u hier stellen.

Tuberculose

Tuberculose (TBC) is een infectie waar men ernstig ziek van kan worden. Dit kan vooral schadelijk zijn voor de longen. De aandoening kan besmettelijk zijn. Voor een test en eventuele (gratis) behandeling kunt u terecht bij de GGD met een verwijsbrief van uw huisarts

Hoofdvestiging GGD Rotterdam-Rijnmond
Schiedamsedijk 95
3011 EN Rotterdam
Telefoon: (010) 433 99 66
Fax: (010) 433 97 00
Email info@ggd.rotterdam.nl

Ik wil me graag verzekeren, kan dat?

Als u geen verblijfsvergunning heeft, dan kunt u zich in Nederland niet verzekeren tegen ziektekosten. Als u wel papieren heeft, bent u in Nederland wel verplicht een zorgverzekering af te sluiten.

Mensen die op een werk- of toeristenvisum in Nederland verblijven, zijn ook verplicht een (reis)verzekering te nemen. Mensen die een verblijfsvergunning hebben in een andere EU-land, zijn verplicht om zich in dat land te verzekeren tegen ziektekosten. Voor meer informatie en advies over zorgverzekeringen kunt u bellen met de Ombudsman:

Ik zit in een procedure, ben ik dan verzekerd?

Als je in een procedure voor een verblijfsvergunning zit, heb je soms recht op de Rvb, de Regeling Verstrekkingen Bijzondere groepen vreemdelingen. Dit is een uitkering van het COA, in combinatie met een ziektekostenverzekering. De regeling is beschikbaar voor (getuige-)slachtoffers van mensenhandel tijdens de bedenktijd, vreemdelingen die een aanvraag hebben ingediend voor verblijf als gezinslid en kinderen die een aanvraag hebben ingediend voor een verblijfsvergunning.

Zie verder bij ...

De dokter wil me niet helpen, wat kan ik doen?

Veel dokters kennen de regelingen voor mensen zonder verblijfsvergunning niet zo goed. Daarom is het belangrijk de dokter te informeren. Je kunt hem vragen op de website van CVZ te kijken. Of je kunt contact opnemen met de lokale bemiddelingsorganisatie voor ongedocumenteerden, ROS en OMZO/Pauluskerk.

MEDISCHE ZORG

Voor artsen e.d.

Mag ik een 'illegale' patiënt helpen?

Ja, als arts heeft u een zorgplicht, dus u mag een patiënt niet weigeren alleen maar omdat die patiënt geen verblijfsvergunning of geen verzekering heeft.

Als arts bent u nooit strafbaar als u iemand helpt die geen verblijfsvergunning heeft.

Wie betaalt mij voor de behandeling?

Iemand die geen verblijfsvergunning heeft, kan zich niet verzekeren volgens de zorgverzekeringswet. In principe moet de patiënt zelf betalen.

Maar als de patiënt de behandeling niet zelf kan betalen, kunt u een groot deel van de kosten van de behandeling terugkrijgen via het CVZ.

Hoe weet ik of mijn patiënt onverzekerbare vreemdeling is, en valt onder de CVZ-regeling?

Het CVZ heeft een checklist gemaakt om te controleren of een patiënt onder de doelgroep valt.

NIET onder de doelgroep vallen in elk geval:

- Oost-Europeanen. Zij zijn verplicht zich te verzekeren. Rekeningen kunnen niet gedeclareerd worden bij CVZ.

- mensen in een asielprocedure. Zij zijn verzekerd via het RZA, de Regeling Zorg Asielzoekers

Welke hulp moet ik geven?

Ook patiënten zonder verblijfsvergunning hebben recht op 'passende en verantwoorde zorg'. Als de patiënt niet kan betalen, kan het CVZ de kosten van 'medisch noodzakelijke zorg' vergoeden. Medisch Noodzakelijke Zorg is alle zorg die in het basispakket zit.

Ik ben....

- huisarts: elke huisarts kan niet-betaalde zorg aan patiënten zonder verblijfsvergunning declareren bij het CVZ.

- apotheek: alleen apotheken uit de lijst gecontracteerde apotheken kunnen de niet-betaalde kosten declareren bij het CVZ

- ziekenhuis: alleen ziekenhuizen uit de lijst gecontracteerde ziekenhuizen kunnen de niet-betaalde kosten declareren bij het CVZ. Voor spoedeisende zorg en voor bevallingen kan elk ziekenhuis de kosten declareren.

- psycholoog: elke psycholoog kan een contract sluiten met het CVZ voor vergoeding van de niet-betaalde kosten.

- fysiotherapeut: fysiotherapeuten kunnen pas na 12 behandelingen de niet-betaalde kosten bij het CVZ declareren, omdat de eerste 12 behandelingen ook niet in het basispakket zitten.

- verloskundige: prenatale zorg die niet door de patiënt betaald kan worden, wordt wel door het CVZ vergoed. Dat geldt ook voor bevallingen die in het ziekenhuis plaatsvinden.

- tandarts: tandzorg voor volwassenen wordt niet door het CVZ vergoed, omdat deze kosten niet in het basispakket zitten. Alleen voor kinderen t/m 18 jaar kunnen de kosten bij het CVZ gedeclareerd worden.

Zorg bij zwangerschap

Als de patiënt niet kan betalen, kan de vroedvrouw de kosten bij het CVZ declareren. Als er medische redenen zijn, kan de bevalling in het ziekenhuis plaatsvinden. Deze kosten van de ziekenhuisbevalling kunnen ook bij het CVZ gedeclareerd worden. Kraamzorg die niet door de moeder betaald kan worden, kan door het CVZ vergoed worden.

Het consultatiebureau is gratis toegankelijk, ook voor onverzekerde vreemdelingen. Het is belangrijk dat de baby een geboorteakte krijgt. Als de ouders geen verblijfsvergunning hebben, kunnen zij het kind niet zelf aangeven. De vroedvrouw kan daarbij helpen. Kijk daarvoor bij ....

ALGEMENE ADRESSEN

CVZ, College voor Zorgverzekeringen:

Postbus 320

1110 AH Diemen

Helpdesk onverzekerbare vreemdelingen:

tel: 020 - 7978947

e-mail: infoillegalen@cvz.nl

Dokters van de Wereld, Medisch paspoort

www.doktersvandewereld.org

Nieuwe Herengracht 20

1018 DP Amsterdam

020 - 465 28 66

Inspectie Gezondheidszorg

Parnassusplein 5

2511 VX Den Haag

070 – 3407911

www.igz.nl

Joh. Wierstichting, artsenvereniging voor mensenrechten

www.johannes-wier.nl

Nienoord 5

1112 XE Diemen

020 - 8407630

Lampion, advies over zorgverlening aan ongedocumenteerden

www.lampion.info

Postbus 13318

3507 LH Utrecht

030 -2349800

STEDELIJKE ADRESSEN

Stichting ROS

www.stichtingros.nl

open inloopspreekuur maandag en donderdag 14-16 uur

adres: Rechthuislaan 52, 3072 LE, Rotterdam

tel:06-22026782 en tel: 06-25383472

Stichting Omzo/Pauluskerk
Mauritsweg 20, 3014 GM Rotterdam, tel: 010-4118132

JEUGDZORG

Kindermishandeling, hulp bij opvoeding, AMK, diagnostiek

Algemeen adres:

Delftseplein 29

3013 AA Rotterdam

T (010) 233 00 00

Jeugdzorg is hulp aan jongeren, ouders of andere opvoeders als er problemen zijn bij het opvoeden of opgroeien van een kind. De Wet op de jeugdzorg en het Kinderrechtenverdrag regelen de belangrijkste zaken over jeugdzorg. Ook ongedocumenteerde kinderen kunnen jeugdzorg krijgen. Toch zijn er nog altijd instellingen die weigeren om kinderen op te nemen, bijvoorbeeld omdat ze geen identiteitsbewijs hebben. Kinderen die hulp nodig hebben, mag deze hulp niet geweigerd worden, ook niet als het gaat om kinderen zonder papieren.

Jeugdzorg geldt niet voor de ouders van ongedocumenteerde kinderen. Ook een ongedocumenteerd kind kan aanspraak maken op pleegzorg. Dat kan bijvoorbeeld als het ouderlijk gezag is beëindigd of als het kind en alleenstaande minderjarige vreemdeling is.'

Centra voor jeugd en gezin: tel 010-2010110

Wie kan mij helpen bij vragen over zwangerschap en bevallen, opvoeding en opgroeien? Het CJG is daarvoor het belangrijkste steunpunt in de buurt. Het CJG is toegankelijk voor alle inwoners van Rotterdam, ook voor ongedocumenteerden.

U kunt daar voor heel veel vragen terecht. Deze kunnen gaan over zwangerschap en bevalling, de zorg voor moeder en kind kort na de bevalling, de gezondheid van uw kind in de kleuter- en basisschoolleeftijd en de puberteit en over gezonde voeding en over speelmogelijkheden. Het CJG verwijst ook door naar andere instanties. Voor het adres van een CJG zie onder.

Op welke zorg kan ik rekenen, kort na de geboorte van mijn kind?

Als uw baby tussen de 4 en 7 dagen oud is, komt een medewerker van de

jeugdgezondheidszorg bij u thuis. Uw baby krijgt een gehoortest en een hielprik.

Daarnaast komt de verpleegkundige van het consultatiebureau de tweede week na de geboorte bij u thuis om kennis te maken en u te informeren over de dienstverlening van het consultatiebureau van het CJG. U kunt aan hem of haar altijd uw vragen voorleggen. Alles wat u vertelt, wordt als vertrouwelijke informatie behandeld.

Wat gebeurt er op het consultatiebureau van het CJG?

Op het consultatiebureau werken artsen en verpleegkundigen die gespecialiseerd zijn in de jeugdgezondheidszorg. Zij volgen uw kinderen in de groei en ontwikkeling van 0 t/m 4 jaar. Uw kind krijgt op het consultatiebureau ook inentingen volgens het rijksvaccinatieprogramma.

En als mijn kind ouder is, kan ik dan ook naar het CJG voor advies?

Jeugdgezondheidszorg en psychische-/gedragsproblemen

De jeugdgezondheidszorg valt samen met de schoolgezondheidszorg (SGZ). Dit is er voor kinderen van 4 tot 19 jaar. Ook voor psychische- problemen of gedragsproblemen is hulp mogelijk. Neem in dat geval altijd contact op met uw huisarts voor meer informatie of met stichting ROS of stichting Omzo. Vertel wel dat u ongedocumenteerd bent om later problemen te voorkomen voor de behandelaar en uzelf.

Als uw kind moet worden opgenomen in een GGZ instelling, dan moet deze instelling een contract hebben met het CVZ.

Zie verder: www.cvz.nl

Het CJG is voor al deze vragen te bereiken via algemeen tel.nr. 010-2010110.

Waar kan mijn kind nog meer terecht voor vragen en advies?

De kindertelefoon

Als uw kind zijn of haar verhaal kwijt wil bijvoorbeeld over eenzaamheid, pesten, mishandeling. Medewerkers luisteren naar uw kind, en verwijzen zonodig door naar de juiste instelling. Er kan elke dag gebeld worden tussen 14.00 - 20.00 uur op nummer 0800 0432. Dit is gratis. Voor meer informatie: www.kindertelefoon.nl

Het Jongeren Informatie Punt (JIP)

JIP Rotterdam

Mathenesserlaan 173

3014 HA Rotterdam

Tel: 010 – 4 36 25 44

E-mail: rotterdam@jip.org

Website: <http://www.jip.org/rotterdam2/>

Het JIP geeft informatie en advies over werk, school, drugs, geld, huisvesting, rechten en plichten, seks en vrije tijd. Je kunt anoniem en gratis bij een JIP terecht met je vragen.

Jongerencentra

In de grote steden zijn in iedere wijk jongerencentra. Jongeren kunnen daar elkaar ontmoeten en zij kunnen er terecht voor bijvoorbeeld gebruik van internet, sport en fitness, workshops en op excursies. Kijk op

<http://www.socialekaartrotterdam.info/c.html> voor het jongerencentrum bij u in de buurt. Sommige centra zijn speciaal voor meiden.

Kinderclubs

Veel buurthuizen hebben speciale activiteiten voor kinderen.

ONDERWIJS

Voor ongedocumenteerden zelf

Mag mijn kind naar school?

Kinderen van 5 tot 18 jaar moeten naar school totdat ze een startkwalificatie (havo-, vwo- of mbo-diploma niveau 2 of hoger) hebben gehaald. Oók als je kind geen verblijfsvergunning heeft, is het verplicht om naar school te gaan. Je kunt je kind aanmelden bij elke school. Openbare scholen mogen niet weigeren, bijzondere scholen (bijvoorbeeld christelijke of islamitische scholen) wel.

De internationale schakelklas voor uw kind

Uw kind is sinds kort in Nederland, maar spreekt nog (bijna) geen Nederlands. Toch moet uw kind naar school. Dat is geen probleem. In Rotterdam zijn internationale schakelklassen op 'gewone' scholen ingericht voor kinderen die nog maar kort in Nederland zijn. Uw kind volgt in zo'n klas een intensief taalprogramma. Als uw kind voldoende Nederlands spreekt en schrijft, gaat hij of zij naar een 'gewone' klas. Is uw kind 12 jaar of ouder, dan kan hij of zij terecht in een internationale schakelklas (isk) van een school voor voortgezet onderwijs. Wat moet u hiervoor doen?

Leerling aanmelden

Hoe meld ik een leerling van 12+ jaar aan?

1. Een potentiële leerling (12 jaar of ouder) wordt aangemeld bij Koers VO via de Gemeentelijke Basisadministratie van gemeente Rotterdam. Of een familielid/kennis van de leerling neemt zelf contact op met bureau Koers VO tel. (010) 484 25 76 of info@koersvo.nl.
2. De leerling krijgt een uitnodiging voor een intelligentie- en rekentest.
3. Het resultaat van deze test bepaalt het niveau: praktijkonderwijs, vmbo, havo of vwo. De gegevens van de leerling gaan daarna naar de school waar het niveau van de leerling bij aansluit.
4. De school nodigt de ouders en de leerling uit voor een intakegesprek. De ouders kunnen hun kind aanmelden bij deze school.

<http://www.koers-vo.nl/onderwijszorgloket/intake-buitenlandse-leerlingen/>

De school vraagt een sofinummer (BSN-nummer), hoe kom ik daaraan?

Kinderen die niet legaal in Nederland zijn geweest, hebben geen BSN-nummer. Zij moeten toch naar school. De school kan een speciaal onderwijsnummer aanvragen bij de DUO – IBgroep (zie adres hieronder).

Moet ik het schoolgeld betalen?

Het onderwijs van de school is gratis. De school kan wel schoolgeld vragen voor extra kosten, zoals bijvoorbeeld een kerstdiner of een schoolreisje. Als u dit geld niet kunt

betalen, kunt u overleggen met de school. In sommige steden geeft Stichting Leergeld hulp bij het betalen van het schoolgeld.

Kan mijn kind ook stage lopen?

Stages die een onderdeel van het onderwijs vormen, zijn toegankelijk voor ongedocumenteerde leerlingen. Stages die als 'werk' gezien worden, bijvoorbeeld in het MBO, zijn officieel verboden voor ongedocumenteerde leerlingen. Uitzondering vormen kinderen in een asielpcedure. Voor andere leerlingen zonder verblijfsvergunning zal de school meestal zoeken naar een alternatief.

Mijn kind is 18 geworden, wat nu?

Volgens de wet mag het kind de school afmaken waarop hij zit als hij 18 jaar wordt. Als je verhuist, mag het kind ook naar een andere school met dezelfde opleiding. Kinderen zonder verblijfsvergunning mogen wel geweigerd worden als ze na 18 jaar nog een nieuwe school willen beginnen. Als ze 'rechtmatig verblijf' hebben, bijvoorbeeld in een toelatingsprocedure voor een verblijfsvergunning, mogen ze niet worden geweigerd. De school waarop ze aangenomen zijn mogen ze ook afmaken, ook als ze tussendoor hun rechtmatig verblijf verliezen.

Hoe zit het met de kosten van het hoger onderwijs?

Het lesgeld voor het Hoger Onderwijs kan soms kwijtgescholden worden. Dat geldt voor studenten tussen de 18 en 30 jaar die nog rechtmatig in Nederland zijn, dus bijvoorbeeld in een toelatingsprocedure voor een vergunning. Je kunt het formulier voor buiteninvorderingstelling downloaden van de site van de DUO-IBgroep.

Kan ik Nederlandse les krijgen als ik geen verblijfsvergunning heb?

Er zijn mogelijkheden voor Nederlandse les. De Inburgeringscursussen van het ROC zijn niet toegankelijk voor mensen zonder verblijfsvergunning. Maar de taalcursussen van de volksuniversiteit wel, en ook de taalcursussen die in buurthuizen gegeven worden. Ook organisaties die hulp geven aan mensen zonder verblijfsvergunning hebben vaak eigen taalcursussen. Neem hiervoor contact op met ROS of OMZO/Pauluskerk

ADRESSEN SCHAKELKLASSEN:

Scholen met schakelklassen

Carré College Rotterdam Beukelsdijk 145 Tel. 010-477 19 44

Nieuw Zuid Putsebocht 21 Tel. 010-485 13 26

Nachtegaalplein 53 Tel. 010-283 11 66

Wolfert van Borselen Scholengroep Graaf Florisstraat 58 Tel. 010-477 41 33

Zuiderpark Jan Ligthartstraat 250 Tel. 010-484 84 00

Vragen?

Voor vragen over isk in het voortgezet onderwijs, kunt u contact opnemen met bureau Koers VO, T 010-484 25 76

ONDERWIJS

Voor scholen

Mag een kind zonder verblijfsvergunning naar school?

Kinderen van 5 tot 18 jaar moeten naar school totdat ze een startkwalificatie (havo-, vwo- of mbo-diploma niveau 2 of hoger) hebben gehaald. Ook kinderen zonder verblijfsvergunning zijn verplicht om naar school te gaan. Openbare scholen mogen deze leerlingen niet weigeren, bijzondere scholen eventueel wel.

Hoe kom ik aan het onderwijsnummer van een leerling zonder verblijfsvergunning?

Kinderen die niet legaal in Nederland zijn geweest, hebben geen BSN-nummer. U kunt een speciaal onderwijsnummer aanvragen bij de DUO - IBgroep. Deze kinderen tellen gewoon mee bij de leerlingtelling.

Moeten ouders van leerlingen zonder verblijfsvergunning schoolgeld betalen?

Ouders zonder verblijfsvergunning hebben soms moeite om het schoolgeld te betalen. Soms zullen zij daarvoor uw hulp vragen. In enkele steden kan Stichting Leergeld helpen bij het betalen van het schoolgeld.

Hoe gaat het met de stages?

Stages die een onderdeel van het onderwijs vormen, zijn toegankelijk voor ongedocumenteerde leerlingen. Stages die als 'werk' gezien worden, bijvoorbeeld in het MBO, zijn officieel verboden voor ongedocumenteerde leerlingen. Uitzondering vormen kinderen in een asielpcedure. Voor andere leerlingen zonder verblijfsvergunning kunt u ervoor kiezen om alleen een schoolverklaring af te geven. Of u kunt zoeken naar een alternatieve manier om praktijkervaring op te doen.

Wat gebeurt er als de leerling 18 jaar wordt?

Volgens de wet mag een leerling de school afmaken waarop hij zit als hij 18 jaar wordt. In geval van verhuizing kan de leerling eventueel ook het onderwijs vervolgen op een andere school met dezelfde opleiding.

Bij de start van een nieuwe opleiding na de 18de verjaardag moet de instelling wel de verblijfsvergunning controleren. Als de leerling 'rechtmatig verblijf' heeft, kan de school de leerling toelaten tot het onderwijs en mag de leerling deze school afmaken. Als de leerling geen rechtmatig verblijf heeft, moet de leerling geweigerd worden.

Hoe zit het met de kosten van het hoger onderwijs?

Het lesgeld voor het Hoger Onderwijs kan kwijtgescholden worden voor studenten tussen de 18 en 30 jaar die nog rechtmatig in Nederland zijn. Het formulier voor buiteninvorderingstelling is te downloaden van de site van de DUO-IBgroep (http://www.ib-groep.nl/particulieren/lesgeld/buiteninvordering_van_het_lesgeld.asp). Dit formulier moet deels door de school worden ingevuld.

ALGEMENE ADRESSEN

DUO/ Informatie Beheergroep

www.ib-groep.nl

Postbus 50103

9702 GC Groningen

050 - 599 77 55

Stichting Leergeld

www.leergeld.nl

HUWELIJK

voor ongedocumenteerden zelf

Kan ik in Nederland trouwen?

Oók als je geen verblijfsvergunning hebt, kun je in Nederland trouwen. Daarvoor moeten beide partners een paspoort, en gelegaliseerde geboorteakte en akte van ongehuwdzijn hebben. Daarmee ga je naar de gemeente waar de legale partner is ingeschreven. Daar maak je afspraken over het huwelijk. De gemeente moet de vreemdelingenpolitie vragen om controle op 'schijnhuwelijk', dat is een huwelijk wat alleen voor de verblijfsvergunning wordt gesloten. Wees daarom voorzichtig met trouwen als één van de partners helemaal geen vergunning heeft: er is een risico dat de vreemdelingenpolitie je oppakt.

Kan ik in Nederland scheiden?

Ja, echtscheiding in Nederland is mogelijk als beide huwelijkspartners in Nederland wonen of gewoond hebben, of (als de partner niet eerder in Nederland woonde) de aanvrager 12 maanden in Nederland woont. De partner moet wel op de hoogte gebracht worden. Voor een echtscheiding is een advocaat nodig.

Zijn die documenten echt nodig?

Soms lukt het niet om alle documenten te krijgen, bijvoorbeeld omdat die niet bestaan in het herkomstland. Als geen geboorteakte beschikbaar is, is een akte van bekendheid, afgegeven door de kantonrechter met 4 getuigen een alternatief. Een ander alternatief is een beëdigde verklaring van de getuigen die bij het huwelijk aanwezig zijn of een beëdigde verklaring die betrokkene aan de ambtenaar van de burgerlijke stand aflegt. Het is van de plaatselijke ambtenaren van de burgerlijke stand, en van de kantonrechter, afhankelijk of dit mogelijk is. Als de ambtenaar zijn medewerking weigert, kan aan de rechtbank een verklaring gevraagd worden.

STEDELIJKE ADRESSEN

Afdeling Burgerzaken van de gemeente Rotterdam
Stadhuis, Coolingsingel 40 Rotterdam

HUWELIJK

Voor de gemeente

Kan iemand zonder verblijfsvergunning in Nederland trouwen?

Voor een huwelijk is een verblijfsvergunning geen vereiste. Wel is nodig dat beide partners een paspoort, en gelegaliseerde geboorteakte en akte van ongehuwdzijn hebben. De gemeente moet de vreemdelingenpolitie vragen om controle op 'schijnhuwelijk', dat is een huwelijk wat alleen voor de verblijfsvergunning wordt gesloten.

Kan iemand zonder verblijfsvergunning in Nederland scheiden?

Ja, echtscheiding in Nederland is mogelijk als beide huwelijkspartners in Nederland wonen of gewoond hebben, of (als de partner niet eerder in Nederland woonde) de aanvrager 12 maanden in Nederland woont. De partner moet wel op de hoogte gebracht worden.

Welke doe ik als niet alle documenten beschikbaar zijn?

Soms heeft de aanvrager niet alle documenten, bijvoorbeeld omdat die niet bestaan in het herkomstland. Als geen geboorteakte beschikbaar is, is een akte van bekendheid, afgegeven door de kantonrechter met 4 getuigen een alternatief. Een ander alternatief is een beëdigde verklaring van de getuigen die bij het huwelijk aanwezig zijn of een beëdigde verklaring die betrokkene aan de ambtenaar van de burgerlijke stand aflegt. De plaatselijke ambtenaar van de burgerlijke stand kan zelf beslissen over de betrouwbaarheid van de gegevens.

GEBORTE EN OPVOEDING

voor ongedocumenteerden zelf

Ik heb een kindje gekregen, kan ik dat registreren?

Elk kind dat in Nederland geboren wordt, moet binnen drie dagen bij de gemeente waar het werd geboren geregistreerd worden, dat heet 'geboorte-aangifte'. De aangifte moet gebeuren door iemand die bij de geboorte aanwezig was, en die legaal in Nederland verblijft. Ook de vroedvrouw kan het kind aangeven. De gemeente maakt een geboorteakte.

Welke ouder staat op de geboorteakte?

Op de geboorteakte staat de moeder, en ook de vader als die het kind heeft erkend. Als de ouders getrouwd zijn, heeft de vader automatisch het kind erkend.

Als de ouders niet getrouwd zijn, kan de vader het kind erkennen. Door erkenning wordt de vader verantwoordelijk voor het kind, bijvoorbeeld financieel. Voor erkenning door de vader moeten beide ouders een paspoort, gelegaliseerde geboorteakte en akte van huwelijk of ongehuwd-zijn meenemen. Erkenning gebeurt bij de gemeente. Het kan al tijdens de zwangerschap, maar ook daarna.

Erkenning is niet hetzelfde als gezag. De ouder die gezag heeft, kan namens het kind beslissingen nemen. Gezag moet na de erkenning apart aangevraagd worden bij de griffie van het kantongerecht.

Welke nationaliteit krijgt mijn kind?

Een kind dat in Nederland wordt geboren, krijgt niet automatisch de Nederlandse nationaliteit. De nationaliteit hangt af van de nationaliteitswetgeving van de herkomstlanden van beide ouders. Meestal krijgt een kind de nationaliteit van de moeder. Als de ouders getrouwd zijn of als de vader het kind erkent krijgt het kind meestal ook de nationaliteit van de vader.

Als de vader Nederlander is krijgt het kind de Nederlandse nationaliteit bij erkenning vóórdat het kind 7jr is.

Kan mijn kind een verblijfsvergunning krijgen?

Als één van de ouders die het kind heeft erkend een verblijfsvergunning heeft, kan het kind een verblijfsvergunning krijgen bij die ouder. Dat moet bij de IND aangevraagd worden.

Kan mijn kindje ook naar de peuterspeelzaal?

Jonge kinderen kunnen leren samen spelen en ontwikkelen in de spel- en ontmoetingsgroepen, voorschool, peuterspeelzaal, en projecten zoals 'instapje' en dergelijke. De kosten hiervan zijn gemeentelijk bepaald en hangen af van het inkomen. Ze zijn ook toegankelijk voor kinderen zonder verblijfsvergunning.

Wie kan mij helpen bij de opvoeding

Het maatschappelijk werk biedt allerlei laagdrempelige activiteiten voor hulp bij de opvoeding, zoals Home-Start, Opvoedbureau, en Schoolmaatschappelijk werk.

Elke gemeente heeft inmiddels een Centrum voor Jeugd en gezin. Dat is een inlooppunt, waar ouders en jongeren terecht kunnen met hun vragen over gezondheid, opgroeien en opvoeden. Een CJG biedt advies, ondersteuning en hulp op maat.

Jongeren kunnen ook zelf steun zoeken bij het Jongeren Informatie Punt.

Als het echt mis gaat, is het belangrijk contact op te nemen met Jeugdzorg. Jeugdzorg helpt bij de opvoeding, en kan eventueel ook beslissen dat het beter is dat je kind een tijd ergens anders gaat wonen.

Al deze instellingen zijn ook toegankelijk als je geen verblijfsvergunning hebt.

STEDELIJKE ADRESSEN

Afdeling Burgerzaken van de gemeente Rotterdam
Stadhuis, Coolingsingel 40 Rotterdam

GEBORTE EN OPVOEDING

Voor de gemeente

Kan een kind van ouders zonder verblijfsvergunning een geboorteakte krijgen?
Ook een kind van ongedocumenteerde ouders heeft recht op een geboorteakte. Degene die aangifte doet moet bij de geboorte aanwezig zijn geweest, en een identiteitsbewijs en verblijfsvergunning hebben.

Welke ouder staat op de geboorteakte vermeld?
Voor vermelding als ouder is het niet nodig dat de ouder een verblijfsvergunning heeft. Een nationaal paspoort, gelegaliseerde eigen geboorteakte en gelegaliseerde akte van huwelijk (of ongehuwd-zijn) is voldoende. Bij afwezigheid daarvan moet de ambtenaar een eigen afweging maken over de betrouwbaarheid van de gegevens.

ALGEMENE ADRESSEN

Defence for Children Nederland
www.defenceforchildren.nl
Hooglandse Kerkgracht 17 G
2312 HS Leiden
071-516 09 80

OPVANG

Voor ongedocumenteerden zelf

Ik heb geen verblijfsvergunning, kan ik opvang krijgen?

Als je geen verblijfsvergunning hebt, heb je meestal weinig geld en is het moeilijk om te overleven. Er zijn soms mogelijkheden om opvang te krijgen, dat is vooral voor uitgeprocedeerde asielzoekers of mensen die in een procedure zitten voor een verblijfsvergunning.

Opvang in een AsielzoekersCentrum

Dit is mogelijk voor asielzoekers tijdens de asielprocedure.

Het is ook mogelijk voor mensen die 'uitstel van vertrek op medische gronden' (artikel 64) hebben gekregen. Uitstel van vertrek moet je aanvragen bij de IND. De IND geeft 'uitstel van vertrek' als je niet kunt reizen, of als er sprake is van een 'medische noodsituatie' zodat ernstig letsel dreigt binnen 3 maanden nadat je bent teruggekeerd. 'Uitstel van vertrek' krijgen in elk geval zwangere vrouwen vanaf 6 weken voor de uitgetelde datum. Ook vreemdelingen met TBC krijgen 'uitstel van vertrek'. Nadat de IND heeft besloten over dit 'uitstel van vertrek' kun je de COA vragen om opvang in het AZC.

Opvang in de GezinsLocatie

De GezinsLocatie (GLO) is een bijzonder asielzoekerscentrum. Hier kun je alleen naartoe als je eigenlijk het asielzoekerscentrum moet verlaten, en kinderen hebt. Als je geen kinderen hebt, mag je na afloop van je asielprocedure op straat gezet worden. Maar het Comité van Sociale Rechten en het Haagse Gerechtshof hebben besloten dat kinderen niet op straat gezet mogen worden. Daarom worden deze kinderen met hun ouders naar de GezinsLocaties gebracht.

WMO: vrouwenopvang

De vrouwenopvang moet vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk of seksueel geweld helpen. Ook vrouwen zonder verblijfsvergunning. De vrouwenopvang krijgt de opvangkosten vergoed als de vrouw een verblijfsvergunning aanvraagt als slachtoffer van huiselijk geweld of als slachtoffer van mensenhandel.

Adres:

Arosa Rotterdam (voorheen: Blijf van mij Lijf)

Heemraadsingel 82

3021 DE Rotterdam

Tel.: 010 476 90 44

Tel.: 010 476 16 80 (intakebureau)

Fax: 010 476 05 38

Email: info@arosa-zhz.nl

WMO: opvang in de daklozenopvang en de crisisopvang

De gemeente is verantwoordelijk voor de daklozenopvang in de eigen gemeente. In de meeste gemeenten weigert de daklozenopvang mensen zonder verblijfsvergunning. In

sommige gevallen is het toch mogelijk om opvang in de crisisopvang of de daklozenopvang te krijgen, maar je moet er wel over procederen.

Adres:
Dienst Stedelijke Zorg / Centraal Onthaal
Adres: Binnenrotte 158 - 3011 HC Rotterdam
Van: 9.00 uur tot 12.00 uur

Je hebt een kans om deze procedures te winnen als je:
in een heel schrijnende situatie verkeert, bijvoorbeeld omdat je kinderen hebt of omdat je ziek bent, én niet terug kunt naar je herkomstland of nog niet terug hoeft naar je herkomstland

Noodopvang
In enkele gemeenten bestaat nog noodopvang. Elke gemeente heeft haar eigen criteria. Meestal gaat het om uitgeprocedeerde asielzoekers die uit de eigen stad afkomstig zijn en waarvoor nog een kansrijke procedure loopt of die bezig zijn met terugkeer.

Opvang bij landgenoten
Het overgrote deel van de vreemdelingen zonder verblijfsvergunning vindt voor korte of langere tijd opvang bij familie/vrienden/landgenoten. Deze vorm van hulp aan illegalen is niet strafbaar.

Opvang via kerken/moskeeën
In Rotterdam bestaat een uitgebreid netwerk van migrantenkerken en moskeeën die hulp bieden aan eigen leden en landgenoten. Ben je op zoek naar een kerk of moskee waar je landgenoten kunt ontmoeten dan kun je navraag doen naar adressen bij twee koepelorganisaties:

Voor migrantenkerken: SKIN Rotterdam, tel: 06 81691670 (Madelon Grant)
Kijk ook op www.skinrotterdam.nl

Voor moskeeën: SPIOR, tel. 010-4666989 of kijk op www.spior.nl voor een overzicht van moskeeën in Rotterdam

Andere mogelijkheden voor opvang:

Stichting ROS
Rechthuislaan 52
3072 LE Rotterdam.
N.B. Alleen als er plaats is!

Stichting OMZO/Pauluskerk
Mauritsweg 20
3014 GM Rotterdam
N.B. Alleen als er plaats is!!

Missionaries of Charity
's Gravendijkwal 13
Tel.: 010 4773611

Slaapplaats **alleen voor vrouwen en kinderen, als er plaats is!**

Plaatsen waar je overdag binnen kan zitten:

Ontmoeting

's Gravendijkwal 95

Open: maandag en dinsdag, donderdag en vrijdag van:
9.00 tot 12.00

Maandag t/m zaterdag van 13.00 uur tot 15.30 uur.

Dinsdag van 18.00 uur tot 20.30 uur

Pauluskerk

Mauritsweg 20

3014 GM Rotterdam

Elke dag open van 9.00 uur tot 21.00 uur.

Bibliotheek

In de bibliotheek kan je binnen zitten. Je kan er een boek lezen.

Centrale Bibliotheek

Hoogstraat 110

Open: maandag 13.00 uur tot 20.00 uur

dinsdag t/m vrijdag 10.00 uur tot 20.00 uur

zaterdag 10.00 uur tot 17.00 uur.

Bibliotheek Alexanderpolder

Jan Bijloostraat 11

Open: maandag t/m/ donderdag 14.00 uur tot 17.00 uur

vrijdag 11uur tot 17.00 uur

zaterdag 11.00 uur tot 14.00 uur

Bibliotheek Nesselande

Cypreslaan 408

Open: maandag 9.00 uur tot 17.00 uur

dinsdag 13.00 uur tot 20.00 uur

woensdag 9.00 uur tot 17.00 uur

vrijdag 9.00 tot 17.00 uur

Bibliotheek Ommoord

Briandplaats 21

Open maandag 14.00 uur tot 20.00 uur

dinsdag t/m/ vrijdag 13.00 uur tot 17.00 uur

zaterdag 11.00 uur tot 14.00 uur

Bibliotheek Bloemhof

Lange Hilleweg 380

Open : maandag 14.00 uur tot 17.00 uur

dinsdag 14.00 uur tot 17.00 uur en 18.00 uur tot 20.00 uur

woensdag t/m/ vrijdag 14.00 uur tot 17.00 uur

zaterdag 11.00 uur tot 14.00 uur

Bibliotheek Schiebroek

Kastanjeplein 8

Open: maandag 14.00 uur tot 17.00 uur en 18.00 tot 20.00 uur
woensdag en donderdag 14.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag 10.00 uur tot 13.00 uur

Bibliotheek Afrikaanderplein

Paul Krugerstraat 61

Open: dinsdag 18.00 uur tot 20.00 uur
woensdag 10.00 uur tot 17.00 uur
donderdag 14.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag 10.00 uur tot 14.00 uur

Bibliotheek Hillegersberg

Adriaen v.d. Doeslaan 13

Open: maandag 14.00 uur tot 17.00 uur
woensdag 10.00 uur tot 17.00 uur
donderdag 14.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag 10.00 uur tot 13.00 uur.

Kerken en moskeeën

Door de hele stad zijn overdag kerken en moskeeën op verschillende dagen in de week open. De tijden verschillen, maar meestal staat buiten een bord met daarop de tijden dat ze open zijn.

Plaatsen voor een gratis warme maaltijd

Missionaries of Charity

's Gravendijkwal 13

Elke dag een warme maaltijd om 15.00 uur en 16.00 uur.

N.B. niet op donderdag!

Pauluskerk

Mauritsweg 20

3014 GM Rotterdam

Warme maaltijd op donderdag en vrijdag om 17.00 uur.

Scots International Church

Schiedamsevest 121

Warme maaltijd alleen op woensdag om 11.00 uur.

ALGEMENE ADRESSEN

Stichting LOS, adressen noodopvangen

Kanaalstraat 243

3531 CJ Utrecht

030 2990222

www.stichtinglos.nl

SOCIALE ZORG

Voor ongedocumenteerden zelf

Ik heb geen verblijfsvergunning, hoe kan ik overleven?

Als je geen verblijfsvergunning hebt, heb je geen recht op de meeste sociale voorzieningen. Er zijn een paar uitzonderingen, vooral voor gezinnen met kinderen of voor mensen die in een procedure zitten voor een verblijfsvergunning.

Rvb: Regeling Voorzieningen Bijzondere groepen Vreemdelingen

De Rvb is een regeling van het COA. Deze regeling biedt een uitkering en verzekering voor veel verschillende groepen vreemdelingen in procedure. De Rvb geldt voor: (getuige)aangevers mensenhandel, gedurende de bedenktijd en in afwachting van de verblijfsvergunning.

gezinsherenigers/ gezinsvormers regulier, zolang zij rechtmatig verblijven in afwachting van het verlenen van de verblijfsvergunning

minderjarige kinderen, zolang zij rechtmatig verblijven in afwachting van het verlenen van de verblijfsvergunning

De Rvb moet je aanvragen binnen twee weken nadat het recht ontstaat. Download het juiste formulier van de website van het COA :

<http://www.coa.nl/NED/website/page.asp?menuid=202>

Kinderbijslag en kindgebonden budget

Kinderbijslag is een bijdrage in de verzorging van een kind, en wordt dus uitgekeerd aan de verzorger. Het kind hoeft zelf geen verblijfsvergunning te hebben, maar de aanvrager officieel wel.

Kinderbijslag vraag je aan bij de Sociale VerzekeringsBank

Bezoekadres: Posthumalaan 100, 3072 AG Rotterdam

Postadres: Postbus 70025, 3000 LG Rotterdam

Telefoonnummers

Algemeen: 010 417 4000

Kinderbijslag: 010 417 40 20

Het Kindgebonden budget wordt uitgekeerd door de belastingdienst. De Sociale VerzekeringsBank informeert de Belastingdienst als de ouder kinderbijslag aanvraagt. Let op: De Centrale Raad van Beroep heeft op 15 juli 2011 beslist dat kinderen van ouders zonder een verblijfsvergunning recht hebben op kinderbijslag indien zij rechtmatig in Nederland verblijven of hier zeer lang zijn en op een bepaald moment wel rechtmatig verblijf hebben gehad. Deze uitspraak van de hoogste rechter in Nederland betekent dat ook sommige ouders zonder verblijfsvergunning Kinderbijslag kunnen aanvragen. Je zult hierover wel moeten procederen.

Mogelijkheden om aan eten te komen

Het belangrijkste om te overleven is, dat je ergens kunt eten. De voedselbank biedt wekelijks een gratis voedselpakket voor mensen die zijn aangemeld. Verder zijn er op verschillende plaatsen in de stad mogelijkheden om overdag warm te zitten, koffie of thee te drinken en goedkoop te eten. Dit is niet afhankelijk van je verblijfsvergunning.

ADVIES

Voor ongedocumenteerden zelf

Waar ik naartoe voor advies over mijn sociale situatie?

De instellingen voor maatschappelijk werk staan open voor het geven van advies over bijvoorbeeld je recht op opvang in de daklozenopvang en dergelijke.

Voor bepaalde doelgroepen is apart maatschappelijk werk georganiseerd. Zie hieronder voor de adressen.

Waar kan ik naartoe voor juridisch advies, bijvoorbeeld over arbeidsrecht en woonrecht?

Het Juridisch Loket is een laagdrempelig adviesbureau voor alle juridische vragen.

Je kunt hiervoor ook naar het bureau sociaal raadslieden

Waar kan ik naartoe voor advies over mogelijkheden voor een verblijfsvergunning?

Ook ongedocumenteerden hebben recht op juridische bijstand. Zij kunnen tegen vergoeding van een kleine eigen bijdrage bijgestaan worden door advocaten. Hiervoor is een bewijs van onvermogen nodig. Het is natuurlijk ook mogelijk advocaten zelf te betalen, maar er is geen enkele garantie dat deze advocaten beter zijn. Soms zijn ze alleen uit op snel geld.

Het is ook mogelijk gratis advies te vragen bij Het Juridisch Loket. Zij zijn meestal bekend met de vreemdelingenwet, en kunnen indien nodig naar de juiste instantie doorverwijzen.

Uitgeprocedeerde asielzoekers kunnen ook terecht bij vluchtelingenwerk (en de noodopvang)

Hoe kom ik aan een bewijs van onvermogen?

Dit wordt normaal verstrekt door het CWI (Centrum voor Werk en Inkomen) van de gemeente waar de ongedocumenteerde ingeschreven is. Als die weigert, of als de ongedocumenteerde niet is ingeschreven, kan ook een ander, die bekend is met de financiële situatie, een brief schrijven.

STEDELIJKE ADRESSEN

Algemeen:

ROS (Rotterdams Ongedocumenteerden Steunpunt)

Spreekuuradres:

Rechthuislaan 52

3072 LE Rotterdam (Katendrecht)

Kantooradres:

Hang 14

3011 GG Rotterdam

Connie van den Broek : 06 – 25 38 34 72

Theo Miltenburg : 06 – 22 02 67 82

Fax: 010 – 4 11 25 07

E-mail: stichtingros@hotmail.com

Website: www.stichtingros.nl/

De Stichting ROS bewaakt de basisrechten van mensen zonder geldige verblijfspapieren en geeft voorlichting over de basisrechten. Daarnaast biedt ROS hulp bij (het vinden van) medische zorg, juridische hulp, taalcursussen, briefadres, hulp bij het opsporen van documenten die bewijsmateriaal kunnen zijn om verblijf legaal te maken, hulp bij onderwijs verkrijgen voor leerplichtige kinderen, materiële ondersteuning en onderdak. Open spreekuur voor advies en ondersteuning: Maandag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

Problematische zwangerschap/abortus:

CVD - FIOM
Glashaven 42
3011 XJ Rotterdam
Tel: 010 – 4 40 10 10
Website: www.cvd.nl

CVD FIOM Rotterdam is er voor iedereen die wil praten over zwangerschap, abortus, afstand ter adoptie, het verlies van een baby, ongewenst kinderloos zijn of het willen zoeken naar natuurlijke ouders of kinderen. CVD FIOM biedt hulp bij praktische en emotionele problemen en geeft informatie en advies over medische, juridische en financiële vragen.

HIV:

Humanitas : HIV-hulpverlening
Pieter de Hoochweg 110
3024 BH Rotterdam
Tel: 010 – 4 25 01 07
E-mail: hiv@stichtinghumanitas.nl Dit e-mailadres is beschermd door spambots, u heeft Javascript nodig om dit onderdeel te kunnen bekijken
Website: <http://www.stichtinghumanitas.nl/>
Bureau HIV-hulpverlening biedt ondersteuning bij psychosociale en materiële vragen.

Mensenhandel:

Humanitas Prostitutie Maatschappelijk Werk:
Pieter de Hoochweg 110
3024 BH Rotterdam
Tel: 010 – 4 25 01 07
E-mail: hiv@stichtinghumanitas.nl Dit e-mailadres is beschermd door spambots, u heeft Javascript nodig om dit onderdeel te kunnen bekijken
Website: <http://www.stichtinghumanitas.nl/>

Huiselijk geweld:

AROSA ROTTERDAM (voorheen: Blijf van mijn Lijf)

Heemraadssingel 82

3021 DE Rotterdam

Tel: 010 – 4 76 90 44

Tel: 010 – 4 76 16 80 (intakebureau)

Fax: 010 – 4 76 05 38

E-mail: info@arosa-zhz.nl

Website: <http://www.vrouwenopvang.org/>

Opvang vrouwen en mannen (ook met kinderen), die slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld.

Opsporen van vermiste familie/vrienden:

Tracingteam Rotterdam Rode Kruis

Leeuwenstraat 9-11

3011 AL Rotterdam

Tel: 010 – 2 06 06 15

Spreekuur donderdag 10 – 12 uur

Zoeken van familie in oorlogs- en rampgebieden:

Zelforganisaties en taalles

Vluchtelingenwerk Maasdelta

Afdeling Centrale Opvang

Grote Kerkplein 24

3011 GD Rotterdam

Tel: 010 – 2 82 78 78

Fax: 010 – 4 14 83 45

E-mail: vwmdarie@xs4all.nl

Website: <http://www.vluchtelingenwerkmaasdelta.nl/>

Voor mensen die nog in een procedure tot verblijf zijn

Sisters of Charity

's Gravendijkwal 13

3021 EA Rotterdam

Tel: 010 – 4 77 36 11

Ook bekend onder de naam : Missionaries of Charity. Opvang vrouwen en kinderen (jongens tot 8 jaar). Korte verblijfsduur (max. 3 maanden). Gratis eten (ook voor niet-bewoners; ook voor mannen): melden om 15.00 uur (1e groep) of om 16.00 uur (2e groep). Eten voor niet-bewoners niet op donderdag. (gegevens gecontroleerd op 4-1-2012)

Homosexualiteit

COC

Schiedamsesingel 175

3012 BB Rotterdam

Postbus 768

3000 AT Rotterdam

Tel: 010 – 4 14 15 55

Fax: 010 – 4 14 65 17

E-mail: secretariaat@cocrotterdam.nl

Website: <http://www.cocrotterdam.nl/>

Het COC biedt steun bij homoseksualiteit en maakt zich sterk voor de belangen van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transseksuelen in de samenleving. Het COC geeft informatie, voorlichting en advies over alle aspecten van homoseksualiteit.

WONEN

Voor ongedocumenteerden zelf

Mag ik woonruimte huren in Nederland?

Ja, ook als je geen verblijfsvergunning hebt kun je in Nederland woonruimte huren. Je mag alleen geen woning huren waar een huisvestingsvergunning voor nodig is. Dat geldt in enkele wijken in de grote steden. Als je een huurcontract hebt, is dat gewoon geldig.

Waar vind ik woonruimte?

Als je geen verblijfsvergunning hebt, kun je in de praktijk niet zelfstandig huren bij een woningbouwvereniging. Je moet dus huren bij een particuliere verhuurder. Dat kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

verhuur van zelfstandige woonruimte door particuliere verhuurders. Dat komt vooral voor in Rotterdam en Den Haag

verhuur van kamers of appartementen waarbij je de voordeur deelt. Dit is meestal bedoeld voor studenten

kamerhuur of huur van appartementen bij een eigenaar die zelf ook in de woning woont
Pas goed op als je huurt in de volgende situaties

onderhuur bij een huurder die zelf de woning bewoont. Vaak mag de hoofdhuurder van de eigenaar niet onderverhuren. Als de eigenaar dit ontdekt, worden de hoofdhuurder en de onderhuurder uit het huis gezet.

onderhuur bij een huurder die zelf niet in de woning woont. Dit mag bijna nooit van de eigenaar. Als de eigenaar dit ontdekt, worden de hoofdhuurder en de onderhuurder uit het huis gezet.

Kan ik zelf gas/licht/water aanvragen?

De persoon die zelfstandig een woning huurt, kan zich ook bij het energiebedrijf en het kabelbedrijf inschrijven. Hierbij wordt geen identiteitsbewijs gevraagd, maar wel een bewijs van huur en een bankrekening.

Heb ik recht op huurbescherming?

Als je legaal huurt, heb je recht op huurbescherming. Je hoeft niet persé een contract te hebben, maar je moet wel kunnen bewijzen dat je huurder bent, bijvoorbeeld door bewijzen van huurbetaling of door bewijzen dat je echt op het adres woont.

Huurbescherming betekent dat je kunt procederen tegen onredelijke huurverhoging, en opzegging van de huur. Hiervoor kun je het beste een advocaat inschakelen. De Woonbond kan adviseren over de rechten van huurders.

Heb ik recht op huurtoeslag?

Huurtoeslag is voor mensen die hoge huur betalen terwijl ze lage inkomsten hebben.

Mensen zonder verblijfsvergunning hebben geen recht op huurtoeslag. Maar ook alle andere mensen die op hetzelfde adres wonen verliezen hun recht op huurtoeslag als één van de bewoners zijn verblijfsvergunning verliest.

Let op: Onlangs heeft het Europees Hof vragen gesteld over het recht op huurtoeslag van een legale moeder met een inwonend kind zonder verblijfsvergunning. Het Hof

vroeg of Nederland echt vindt dat de moeder haar kind uit huis moet zetten. De Nederlandse staat heeft nog niet geantwoord.

Wat gebeurt er als ik mijn kind(eren) geen onderdak kan bieden?

In Nederland heeft de rechter bepaald dat ouders en kinderen niet van elkaar gescheiden mogen worden, alleen omdat ze dakloos zijn. De overheid moet er in dat geval voor zorgen dat er wel opvang is. Als u in een dergelijke situatie komt, dan kunt u het beste contact opnemen met:

www.defenceforchildren.nl.

Zij kunnen als dat nodig is een gespecialiseerde advocaat voor u zoeken.

Alleen als ouders hun kinderen verwaarlozen of mishandelen kan tot uithuisplaatsing besloten worden om de ontwikkeling van het kind te waarborgen.

Belangrijke Adressen

Defence for Children (DCI)

Defence for Children komt op voor de rechten van alle kinderen, met en zonder verblijfsvergunning. Door onderzoek, voorlichting, belangenbehartiging, actie en rechtshulp verdedigt Defence for Children de rechten van kinderen en stelt schendingen daarvan aan de kaak. Leidraad van het werk van Defence for Children is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Postbus 11103

2301 EC Leiden

Bezoekadres: Hooglandse Kerkgracht 17 G. Leiden

Tel: 071 – 516 09 80

Fax: 071 – 516 09 89

E-mail: info@defenceforchildren.nl

www.defenceforchildren.nl

WONEN

Voor verhuurders

Mag ik woonruimte verhuren aan mensen zonder verblijfsvergunning?

Ja, ook mensen zonder verblijfsvergunning mogen in Nederland woonruimte huren. Dat kan alleen niet voor woningen waar een huisvestingsvergunning voor nodig is.

Als particuliere verhuurder kunt u bijvoorbeeld verhuren in de volgende gevallen:
verhuur van zelfstandige woonruimte. Dat komt vooral voor in Rotterdam en Den Haag
verhuur van kamers of appartementen waarbij de voordeur gedeeld wordt.

kamerhuur of huur van appartementen bij een eigenaar die zelf de woning bewoont

Als u zelf huurder bent kunt u meestal niet verhuren. Lees goed het huurcontract.

ALGEMENE ADRESSEN

Woonbond, belangenvereniging van huurders

www.woonbond.nl

Nieuwe Achtergracht 17

1018 XV Amsterdam

020 - 551 77 00

WERKEN

Voor ongedocumenteerden zelf

Mag ik werken als ik geen verblijfsvergunning heb?

Nee, ongedocumenteerde vreemdelingen mogen in Nederland niet werken. Je krijgt geen sofi-nummer en geen werkvergunning. De werkgever is bijna altijd verplicht deze gegevens te controleren. Dat geldt niet voor dienstverlening bij particulieren. Deze werkgevers hoeven niet te controleren of hun werknemer legaal is.

Welke rechten heb ik als ik toch werk?

Als je werkt, dan geldt ook voor jou het recht volgens de wet en volgens de CAO (Collectieve ArbeidsOvereenkomst, de arbeidsvoorwaarden die in die sector gelden). De wet regelt bijvoorbeeld het minimumloon, de minimumvakantiedagen, en het recht op ontslagbescherming. De CAO regelt bijvoorbeeld de werktijden, hoogte van het loon voor een bepaalde functie, het recht op vakantiedagen.

Voor dienstverlening bij particulieren geldt het recht op het minimumloon, 4 weken vakantie en 6 weken doorbetaling bij ziekte.

Hoe kan ik arbeidsrechten opeisen?

Om je arbeidsrechten te krijgen, heb je een arbeidscontract nodig. Dat hoeft niet persé een papieren arbeidscontract te zijn, ook andere bewijzen zijn geldig zoals werkbriefjes of verklaringen van collega's. Als je kan laten zien dat je 3 maanden lang elke week, of minimaal 20 uur per maand, voor dezelfde werkgever hebt gewerkt, wordt ervan uitgegaan dat er sprake is van een vast arbeidscontract.

Als je door de overheid betrapt bent bij illegaal werk, dan heb je altijd het recht om achterstallig loon op te eisen.

Als een arbeidscontract bewezen is, dan wordt ervan uit gegaan dat minstens 6 maanden gewerkt is. Je kunt dan ook 6 maanden achterstallig loon opeisen.

Kan ik lid worden van de vakbond?

Ja, ook als je geen verblijfsvergunning hebt kun je lid worden van de vakbond. FNV Bondgenoten heeft een speciale afdeling voor schoonmakers zonder verblijfsvergunning, 'domestic workers'. Deze afdeling weet ook hoe ze moeten omgaan met praktische problemen zoals het feit dat veel ongedocumenteerden geen bankrekening hebben.

WERKEN

Voor werkgevers

Mag ik een werknemer zonder verblijfsvergunning in dienst nemen?

Nee, mensen die geen verblijfsvergunning hebben mogen in Nederland officieel niet werken. Ze mogen ook geen vrijwilligerswerk doen. U bent als werkgever strafbaar als u hen tewerk stelt. Een uitzondering op deze regel zijn asielzoekers. Zij mogen werk doen waarvoor zij een tewerkstellingsvergunning hebben gekregen. Ze mogen ook vrijwilligerswerk doen, als daarvoor toestemming is gevraagd.

Als u als particulier iemand vraagt voor dienstverlening aan huis, hoeft u de verblijfsvergunning niet te controleren. U kunt dan ook vaak niet weten of de werknemer wel of niet een verblijfsvergunning heeft.

Wat gebeurt er als ik toch iemand zonder verblijfsvergunning voor mij laat werken?

Als particulier kunt u 4.000,- boete krijgen per werknemer en als bedrijf 8.000,- per werknemer.

ALGEMENE ADRESSEN

FNV, Organizer Domestic Workers

Rebeca Pabon

06 - 51257247

Radarweg 60

1006 AE Amsterdam

CONTROLE

Voor ongedocumenteerden zelf

Wanneer mag de politie om mijn identiteitsbewijs vragen?

De politie en andere 'gezagsdragers' mogen om een identiteitsbewijs vragen 'indien dit redelijkerwijs noodzakelijk is voor het uitoefenen van hun taak'. Een gezagsdrager is bijna iedereen die een controlerende taak heeft. Controles zijn gebruikelijk bij zwartrijden, illegale arbeid, voetbalwedstrijden.

Als je geen identiteitsbewijs hebt, kan een 'redelijk vermoeden van illegaal verblijf' ontstaan. Dan mag de politie ook om een verblijfsvergunning vragen. Het feit dat iemand geen Nederlands spreekt of geen identiteitsbewijs bij zich heeft, is op zich onvoldoende voor een redelijk vermoeden van illegaal verblijf.

Mag de politie ook zomaar mijn huis binnenkomen?

Normaal heeft de politie voor het binnentreden van een woning of een kamer die als woonruimte dient, toestemming van de bewoners nodig, tenzij de politie een Machtiging tot Binnentreden heeft.

Maar als er een 'redelijk vermoeden van illegaal verblijf' is, mogen ambtenaren de woning ook zonder Machtiging binnentreden. In de volgende gevallen wordt 'redelijk vermoeden van illegaal verblijf' verondersteld: informatie van overheidsdiensten, de politie, verkeerspolitie, arbeidsinspectie, tips. En verder is het toegestaan een plaats te onderzoeken waar eerder illegalen aangetroffen zijn, of andere aanwezigen in een huis, kamer of auto te onderzoeken als een van de aanwezigen illegaal is.

De politie mag ook altijd een woning doorzoeken als het vermoeden bestaat dat daar iemand aanwezig is wiens aanvraag voor een verblijfsvergunning afgewezen is.

Wat gebeurt er als de politie denkt dat ik geen verblijfsvergunning heb?

Als de politie jou controleert en je kunt je identiteit of verblijfsvergunning niet aantonen, kan de politie je voor 6 uur vastzetten. Deze tijd kan verlengd worden met 48 uur als nader onderzoek nodig is. Hiervoor is toestemming van de korpschef nodig.

Na deze periode kan de politie je in de politiecel vastzetten. Later kan je worden overgeplaatst naar een vreemdelingendetentiecentrum.

Mag de politie zomaar mijn spullen doorzoeken?

Als er eenmaal een 'redelijk vermoeden van illegaal verblijf' is, mag de politie ook je spullen doorzoeken. Bijvoorbeeld je tas en je telefoon. En ook je woonruimte. De politie wil zo informatie krijgen over je herkomst. Soms zal de politie ook je kennissen opzoeken en ondervragen, bijvoorbeeld over je nationaliteit. Daar hoeven ze niet op te antwoorden.

(Vervelende) Ervaringen met controle op illegaal verblijf kun je melden bij stichting ROS, tel 06-25383472.

VREEMDELINGENDETENTIE

Voor ongedocumenteerden zelf

Wanneer zal de politie mij opsluiten in vreemdelingendetentie?

Als je geen verblijfsvergunning hebt, en de politie vermoedt dat je niet zelfstandig zult terugkeren, kun je in vreemdelingendetentie genomen worden. Vreemdelingendetentie geldt als 'ultimum remedium', een lichter middel kan toegepast worden als gedwongen vertrek niet mogelijk is, als een vaste woonplaats bekend is, als betrouwbare particulieren zich garant stellen. Vreemdelingenbewaring voor kinderen mag maximaal 2 weken. Kinderen mogen niet van hun ouders gescheiden worden.

Hoe lang duurt de vreemdelingendetentie?

Vreemdelingendetentie mag maximaal 18 maanden, maar na 6 maanden wordt er meestal van uitgegaan dat uitzetting niet meer mogelijk is. Dat is anders als je ongewenst verklaard bent of de uitzetting frustreert.

Als je zelf een paspoort hebt en een ticket koopt, kan de vreemdelingendetentie worden opgeheven omdat je dan meewerkt met de uitzetting.

Heb ik recht op een advocaat?

Als je in vreemdelingendetentie zit, heb je recht op een gratis advocaat. Dat kan de eigen advocaat zijn, maar ook een piket-advocaat. Deze advocaat kan bij de rechter klagen tegen het instellen van de vreemdelingendetentie, en tegen het voortduren ervan. In de eerste rechtszaak wordt ook gekeken of je wel opgepakt had mogen worden, en of er zicht is op uitzetting. In alle vervolgzaken gaat het vooral om het 'zicht op uitzetting'.

Voor een rechtszaak is het meestal nodig dat de advocaat deze aanvraagt. Dat geldt zowel voor de eerste rechtszaak over de rechtmatigheid van de detentie, als voor tussentijdse beoordelingen, als voor de vraag om opheffing van de inbewaringstelling na 6 maanden. Alleen als de advocaat geen beroep heeft ingesteld tegen het opleggen van de vreemdelingendetentie, moet dat door de overheid gebeuren binnen 28 dagen.

Je krijgt automatisch een gratis advocaat toegewezen als je in vreemdelingenbewaring zit en zelf geen advocaat benadert voor juridische bijstand.

Een vreemdeling in vreemdelingenbewaring kan bezoek ontvangen gedurende de detentie. Dit bezoek moet de vreemdeling zelf aanvragen in het detentiecentrum. Alleen zo kunnen familieleden/vrienden en kennissen op bezoek komen. Zij kunnen zichzelf dus niet uitnodigen voor een bezoek.

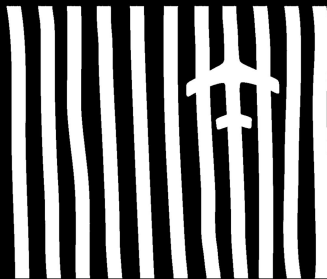
Detentiecentrum Rotterdam
Portelabaan 7
3045 AT Rotterdam
08807 35000

VREEMDELINGENDETENTIE

Voor allen

Wil je deelnemen aan de maandelijkse wake die gehouden wordt uit protest tegen het opsluiten van vreemdelingen in vreemdelingenbewaring, neem dan contact op met het interkerkelijk netwerk Welkom Onthaal, tel. 010-4116085 (Connie van den Broek)

**er bestaan geen
onwettige mensen**

**er bestaan
onmenselijke wetten**

waken tegen vreemdelingenbewaring
elke 1e zondag van de maand
19.00-20.00 uur

bij detentiecentrum rotterdam
portelabaan 7
3045 at rotterdam

OVERIGE RECHTEN

Inschrijving bevolkingsadministratie

Inschrijving in de bevolkingsadministratie van de gemeente is verplicht voor diegene die in de komende 6 maanden naar verwachting tweederde van de tijd in Nederland zal verblijven.

Bij inschrijving wordt altijd een identiteitsbewijs en een bewijs van verblijfsvergunning gevraagd. Ongedocumenteerden kunnen zich dus niet inschrijven, maar diegenen waarvoor een procedure loopt die zij in Nederland mogen afwachten wel. Het is hierbij niet altijd eenvoudig om de gemeente te overtuigen.

Aangifte strafbaar feit

Slachtoffers van een strafbaar feit kunnen aangifte doen bij de politie. De politie mag daarbij een identiteitsbewijs vragen indien dat 'redelijkerwijs nodig is voor de uitoefening van haar taak', of als een 'redelijk vermoeden van illegaal verblijf' bestaat.

In het algemeen zou het tonen van een identiteitsbewijs voor het doen van aangifte niet nodig hoeven zijn. Maar in de praktijk hangt het van de lokale politie af, in welke situatie een identiteitsbewijs gevraagd wordt. De zekerste weg is om eerst telefonisch contact op te nemen, of iemand anders te vragen de aangifte te doen.

Strafbaarheid hulp illegale overkomst en illegaal verblijf

Hulp bij illegaal verblijf die niet uit winstbejag verleend wordt, is niet strafbaar. Hulp bij illegale grensoverschrijding is altijd strafbaar volgens de wet, maar tijdens de parlementaire behandeling maakte de minister duidelijk dat altijd met humanitaire redenen rekening gehouden wordt.

Als aan een ongedocumenteerde onderdak verleend wordt, moet dat gemeld worden bij de politie. Niet-melden is strafbaar.

Openen bankrekening

Een ongedocumenteerde kan geen bankrekening openen, omdat daarvoor een geldig identiteitsbewijs en verblijfsdocument nodig is.

Oprichting Stichting en Vereniging

Het oprichten van een stichting of vereniging gebeurt bij de notaris. Voor het opmaken van aktes is een identiteitsbewijs en verblijfsvergunning nodig.

Demonstratie: Demonstraties moeten van tevoren gemeld worden bij de gemeente.

Opgave van naam en adres is meestal voldoende.

Rijbewijs: Voor het verkrijgen en verlengen van een rijbewijs is een identiteitsbewijs en een verblijfsvergunning nodig. Voor het vervangen van een zoekgeraakt paspoort hoeft dat niet.

Kentekenbewijs: Voor het registreren van een kenteken is een identiteitsbewijs en verblijfsvergunning nodig.

NUTTIGE ADRESSEN

COA, Rvb-formulieren

<http://www.coa.nl/NED/website/page.asp?menuid=202>

CVZ, College voor Zorgverzekeringen:

Postbus 320

1110 AH Diemen

Helpdesk onverzekerbare vreemdelingen:

tel: 020 - 7978947

e-mail: infoillegalen@cvz.nl

Defence for Children Nederland

www.defenceforchildren.nl

Hooglandse Kerkgracht 17 G

2312 HS Leiden

071-516 09 80

Dokters van de Wereld, Medisch paspoort

www.doktersvandewereld.org

Nieuwe Herengracht 20

1018 DP Amsterdam

020 - 465 28 66

DUO/ Informatie Beheergroep

www.ib-groep.nl

Postbus 50103

9702 GC Groningen

050 - 599 77 55

Inspectie Gezondheidszorg

Parnassusplein 5

2511 VX Den Haag

070 – 3407911

www.igz.nl

IOM, ondersteuning bij terugkeer

www.iom-nederland.nl

Postbus 10796

2501 HT Den Haag

070 – 3181500

Joh. Wierstichting, artsenvereniging voor mensenrechten

www.johannes-wier.nl

Nienoord 5

1112 XE Diemen

020 – 8407630

Lampion, advies over zorgverlening aan ongedocumenteerden

www.lampion.info

Postbus 13318
3507 LH Utrecht
030 -2349800

Maatwerk bij Terugkeer

Goeman Borgesiuslaan 77
3515 ET Utrecht

info@maatwerkbijterugkeer.nl

030-7551580

Stichting Leergeld

www.leergeld.nl

Stichting LOS

www.stichtinglos.nl

Kanaalstraat 243
3531 CJ Utrecht
030 – 2990222

info@stichtinglos.nl

Woonbond, belangenvereniging van huurders

www.woonbond.nl

Nieuwe Achtergracht 17
1018 XV Amsterdam
020 - 551 77 00